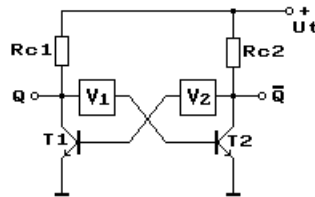

Billenőkörök

A billenőkörök, vagy más néven multivibrátorok pozitívan visszacsatolt, kétállapotú áramkörök. Kimeneteik szigorúan két feszültség szint (LOW és HIGH) között változnak. Rendszerint két kimenettel rendelkeznek Q és $\bar{Q}$, amelyek egymásnak negáltjai. Egy billenőkör LOW állapotban van, ha $Q=LOW$, és HIGH állapotban, ha $Q=HIGH$. Aszerint, hogy milyen módon valósul meg a pozitív visszacsatolás (4-1.ábra), a billenőkörök lehetnek:

- bistabilok (mindkét visszacsatoló tag rezisztív),
- astabilok (mindkét visszacsatoló tag kapacitív),
- monostabilok (egyik visszacsatoló tag rezisztív, a másik kapacitív).

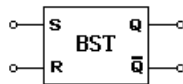

4-1. ábra

(Megj.: V_1 és V_2 nem kétpólusok, a 4-1.ábra csak elvi ábrázolás a könnyebb áttekinthetőség érdekében. V_1, V_2 -nek lehet harmadik kivezetése is, amelyek pl. valamilyen egyenfeszültség szintre csatlakoznak.)

• Bistabil multivibrátorok

Olyan billenőkörök, amelyeknek két bemenetük (S és R), ill. két Q és $\bar{Q}$ kimenetük van (4-2.ábra). Külső beavatkozás nélkül ($S=0, R=0$), bármelyik állapotukat (LOW vagy HIGH) korlátlan ideig megőrzik. (Természetesen tápellátás esetén.) LOW-ból HIGH-ba billenthető egy "set" impulzussal $S=1$, (természetesen továbbra is $R=0$), amely akár rövid idejű is lehet, illetve HIGH-ból LOW-ba billenthető egy "reset" impulzussal $R=1$ (ebben az esetben $S=0$ -nak kell lenni). Általában nem megengedett az egyidejű "set" és "reset".

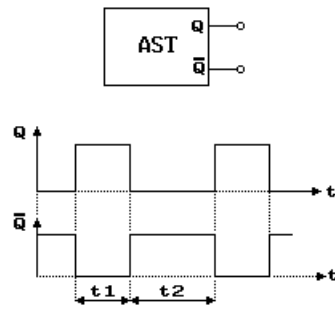
4-2. ábra

Mindezeket összefoglalva a bistabil multivibrátor az alábbi igazságtáblával jellemezhető:

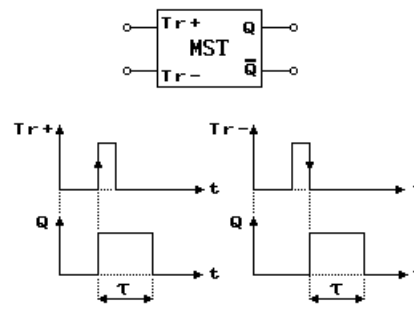
S	R	Q^n	Q^{n+1}	$\bar{Q}^{n+1}$
0	0	0	0	1
0	1	0	0	1
1	0	0	1	0
1	1	0	nem	megen
0	0	1	1	0
0	1	1	0	1
1	0	1	1	0
1	1	1	nem	megen

• Astabil multivibrátorok

Általában bemenettel nem rendelkező billenőkörök. Kimeneteik állapota, külső beavatkozás nélkül, a LOW és HIGH szint között folyamatosan billeg (egyik állapot sem stabil). Kimeneteik azonban, egy jól meghatározott ideig tartózkodnak az egyik, majd a másik állapotban, az így kapott jel általában négyszög hullám jellegű (4-3.ábra). t_1 és t_2 értékét az astabil visszacsatoló áramkörei (V_1 és V_2) határozzák meg (4-1. ábra).

4-3. ábra

4-4. ábra

Ha az astabil bemenettel is rendelkezik, akkor a generált négyszögjel megfelelő feltételek esetén szinkronizálható a bemenő jellel.

• **Monostabil multivibrátorok**

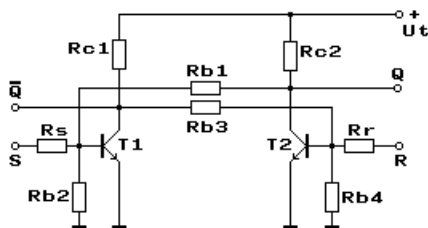
Olyan billenőkörök, amelyeknél az egyik állapot stabil, azaz külső beavatkozás nélkül ebben az állapotban találhatók korlátlan ideig. Külső beavatkozásra, a trigger bemenetre adott impulzus hatására, a másik állapotukba billenek egy előre meghatározott ideig, amit a monostabil egyik visszacsatoló áramkörében található R és C elemek szabnak meg. Ezt az időtartamot időzítésnek nevezik. Ezen időzítés letelte után maguktól visszabillennek stabil állapotukba. Egy vagy két bemenetük lehet, amelyeket trigger bemeneteknek hívnak, és ezek felfutó (Tr+), illetve lefutó (Tr-) élre érzékenyek (4-4. ábra).

Billenőkörök gyakorlati megvalósítása

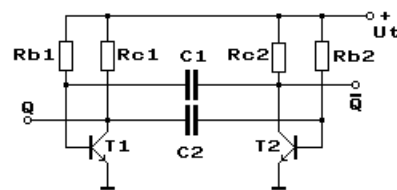
Billenőkörök készíthetők diszkrét elemekből (pl. tranzisztorokból), és integrált áramkörökből (logikai kapukból, műveleti erősítőkből, valamint speciálisan e célra gyártott IC-kből).

• **Billenőkörök tranzisztorokkal**

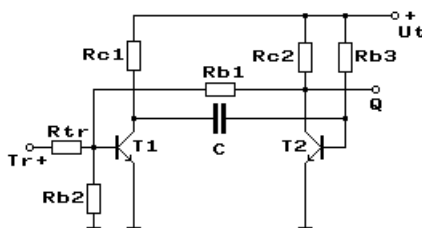
Billenőkörök tranzisztorokkal való megvalósítása az elektronika előadásokból ismertnek tekintendő, ezek részletes ismertetése nem a labor tárgykörébe tartozik. A Hallgatótól viszont elvárható, hogy az alábbi ábrák (4-5., 4-6., 4-7. ábrák) alapján felelevenítse az előadásokon szerzett ismereteit (azonosítsa az egyes áramköröket, magyarázza működésüket, próbálja fázishelyesen megrajzolni az egyes billenőkörök fontosabb jelalakjait.)

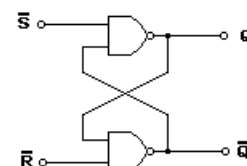
4-5. ábra

4-6. ábra

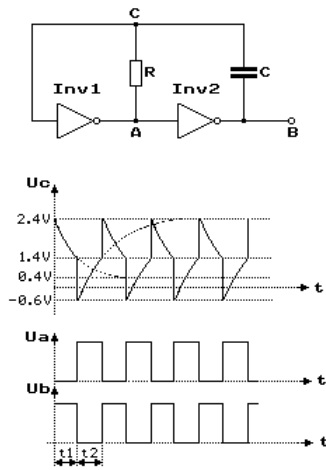
4-7. ábra

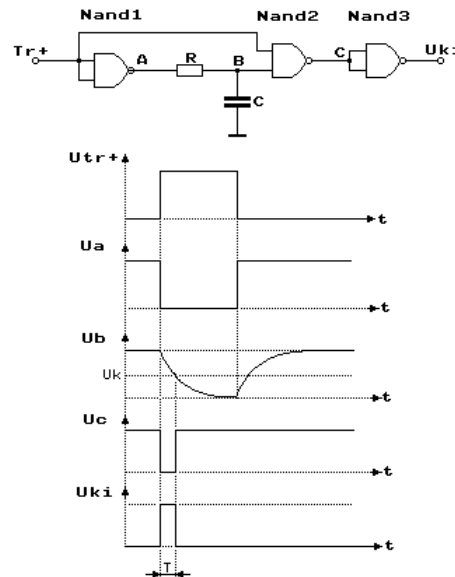
4-8. ábra

• **Billenőkörök logikai kapukkal**

Logikai kapukkal megvalósított billenőköröket láthat a 4-8., 4-9., 4-10. ábrákon. RS bistabilt a 4-8. ábrán, melynek működése az előadásról már szintén ismert.

4-9. ábra

4-10. ábra

A 4-9.ábrán két inverterből felépített astabil látható. A fontosabb pontok feszültség-idő diagramjain nyomon követhető az áramkör működése. Az astabil megépíthető mind TTL, mind pedig CMOS inverterekből. TTL inverterek esetében azonban van egy megkötés, az R ellenállás nem lehet nagyobb mint 500 Ω. Kisfogyasztású LS inverterek esetében max.1kΩ. (Indoklás: Egy normál TTL kapu bemenetére LOW szintet adva, az a föld felé 1.6 mA áramot szolgáltat. 1.6 mA x 500 Ω = 0.8 V, tehát a még éppen elfogadható LOW szint). CMOS invertereknél a bemenő áram sok-sok nagyságrenddel kisebb. Ezeknél gyakorlatilag nincs ilyen megkötés az R értékére vonatkozóan.

Bármely kondenzátor (pillanatnyi) u_c feszültsége, amely 0-tól U_0 felé töltődik R ellenálláson keresztül a következő egyenlettel írható le:

$$u_c = U_0 \left(1 - e^{-\frac{t}{RC}} \right) \Rightarrow t = RC \ln \left(\frac{1}{1-k} \right) \quad \text{ahol: } k = \frac{u_c}{U_0}$$

tehát: a kondenzátor u_c feszültsége, U_0 k-ad részét a fenti t idő alatt éri el.

TTL kapuk esetében ismeretes az a tény, hogy kimeneteik:

- "HIGH" szint esetén (2.4 – 5V) tartományban vannak (természetesen az 5V csak elvi felső határ).
- "LOW" szint esetén (0 – 0.4V) tartományban találhatók.

Bemeneteik a:

- (2 – 5V) közötti feszültséget "HIGH" szintnek,
- (0 – 0.8V) közötti feszültséget "LOW" szintnek fogadják el.

A még éppen elfogadott bemenő (0.8 és 2.0V) és kimenő (0.4 és 2.4V) szinteket feltételezve, valamint azt, hogy az inverter e két szint között középen, azaz 1.4V-nál billen, a (4-9.ábrán) látható időzítésekkel lehet számolni.

$$t_1 = RC \ln \left(\frac{1}{1 - \frac{2.4 - 1.4}{2.4 - 0.4}} \right) = 0.69 RC$$

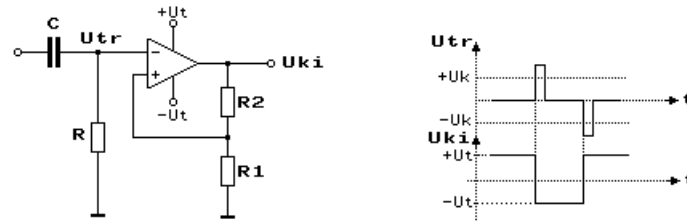
$$t_2 = RC \ln \left(\frac{1}{1 - \frac{1.4 - (-0.6)}{2.4 - (-0.6)}} \right) = 1.1 RC$$

Természetesen ezen előbb kiszámított értékektől t_1 , t_2 időtartamok a valóságban eltérnek, mert az inverterek nem a fent feltételezett szinteken billenek.

A 4-10.ábra NAND kapukból felépített monostabil multivibrátort mutat a legfontosabb pontok feszültségdiagramjaival, amelyeken nyomon követhető az áramkör működése. Felhasználhatók TTL vagy CMOS NAND-ek, azonban TTL kapuk esetében az előző pontban tárgyalt megkötés érvényes. Az elért időzítés: $T \cong 0.69 RC$.

• Billenőkörök műveleti erősítőkkel

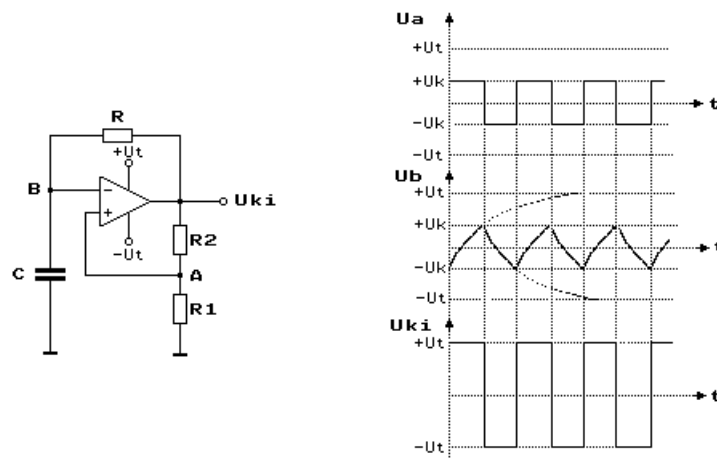
A 4-11. ábrán **bistabil** multivibrátor látható. A műveleti erősítő az R_1 és R_2 ellenállásokkal Schmitt-trigger alkot $+U_k$ és $-U_k$ küszöbszintekkel, amelyek az R_1 , R_2 ellenállások értékeitől, valamint a műveleti erősítő $+U_t$ és $-U_t$ tápfeszültségeitől függenek. Bemenő jel hiányában az invertáló bemenet földpotenciálón található.

4-11. ábra

A Schmitt-trigger megőrzi előző állapotát. A bemenetre adott pozitív impulzus, (amely nagyobb mint $+U_k$) "LOW" állapotba, egy negatív impulzus ($-U_k$ alatti) pedig "HIGH" állapotba billenti.

Astabil multivibrátort láthat a 4-12. ábrán. A műveleti erősítő az R_1 és R_2 ellenállásokkal ebben az esetben is Schmitt kört alkot $+U_k$ és $-U_k$ küszöbszintekkel.

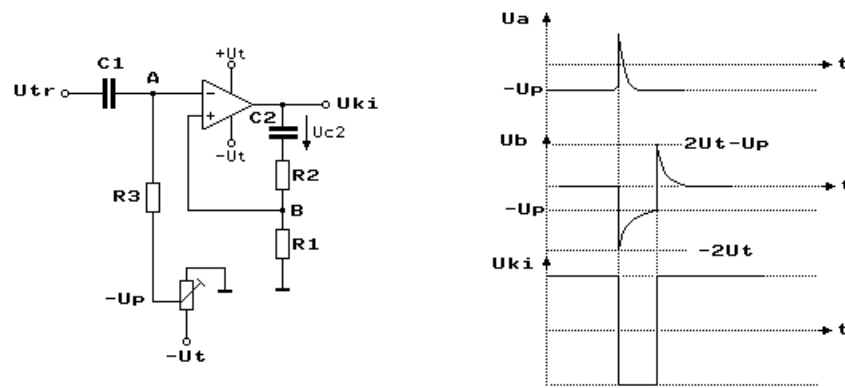

4-12. ábra

Ha a hiszterézises komparátor "HIGH" állapotban van ($U_{ki} = +U_t$), a C kondenzátor R ellenálláson keresztül töltődni kezd $+U_t$ felé. Ha a B pont feszültsége eléri a felső küszöbszintet ($U_B = +U_k$) a Schmitt kör átbillen "LOW" állapotba. Ekkor a B pont feszültsége csökkenni kezd és tart $-U_t$ felé (a kondenzátor kisül, majd ellenkező polaritással kezd töltődni), amíg el nem éri az alsó küszöbszintet ($U_B = -U_k$). Ekkor a billenőkör ismét "HIGH" állapotba billen és a folyamat kezdődik előről. Ha R_1 és R_2 értékét úgy választják meg, hogy $U_k = U_t / 2$ akkor a generált négyszögjel periódusa:

$$T = 2 RC \ln \left(\frac{1}{1 - \frac{2}{3}} \right) = 2.2 RC$$

Műveleti erősítőből felépített **monostabil** multivibrátor látható a 4-13. ábrán.

4-13. ábra

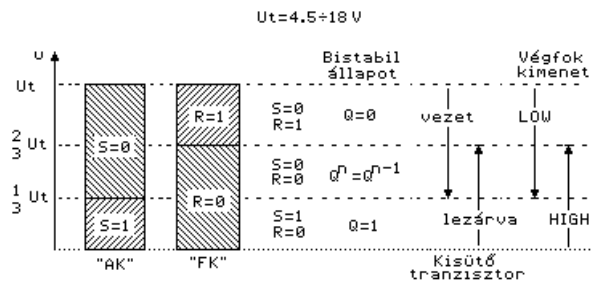
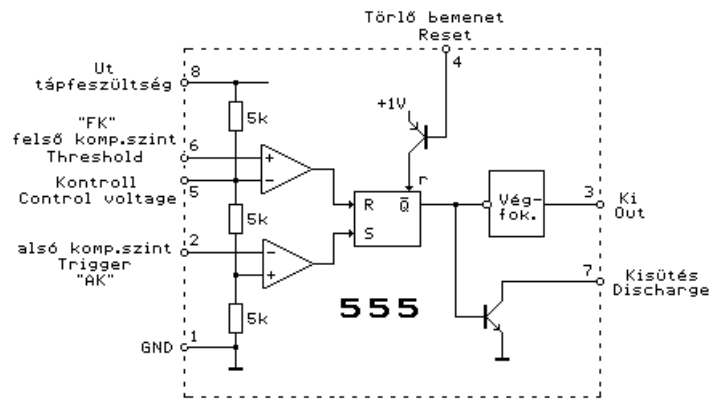
Alapállapotban (bemenő jel hiányában) a neminvertáló bemenet földpotenciálán, az invertáló bemenet pedig egy előre beállított negatív feszültségen ($-U_p$) található, tehát $U_{ki} = +U_t$, és ezt az állapotát megőrzi mindaddig míg nincs bemenő jel. A C_2 kondenzátoron levő feszültség $U_{C2} = +U_t$. ($+U_t$ és $-U_t$ a műveleti erősítő tápfeszültségei.) Pozitív impulzust adva a trigger bemenetre (úgy, hogy $U_A > 0$) a műveleti erősítő átbillen "LOW" állapotba ($U_{ki} = -U_t$). Ekkor B pont feszültsége $-2U_t$ lesz (közvetlenül az első pillanatban), mely $-U_p$ alatt van, így a bemenő trigger impulzus megszűnte után is "LOW" állapotban marad a műveleti erősítő addig, amíg a B pont el nem éri a $-U_p$ -t. Ekkor C_2 feszültsége $U_{C2} = -(U_t - U_p)$. A műveleti erősítő visszabillen eredeti "HIGH" állapotába, B pont $+U_t$ fölé kerül $|U_t - U_p|$ értékkel, mely egy bizonyos idő után visszacsökken nullára, (miután a C_2 kondenzátor feszültsége $U_{C2} = -(U_t - U_p)$ értékről $U_{C2} = +U_t$ értékre változik R_1, R_2 ellenállásokon keresztül) készen állva egy újabb triggerimpulzus fogadására.

• Billenőkörök speciális IC-kel

Számtalan cél-IC-t fejlesztettek ki billenőkörök építésére. A laborjegyzet terjedelme kizárja mindezek ismertetését, azonban érdemes néhány érdekesebb típust kiragadni közülük.

• 555-ös timer IC

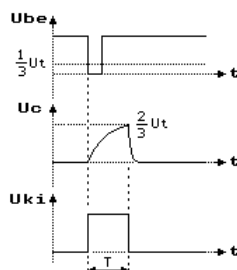
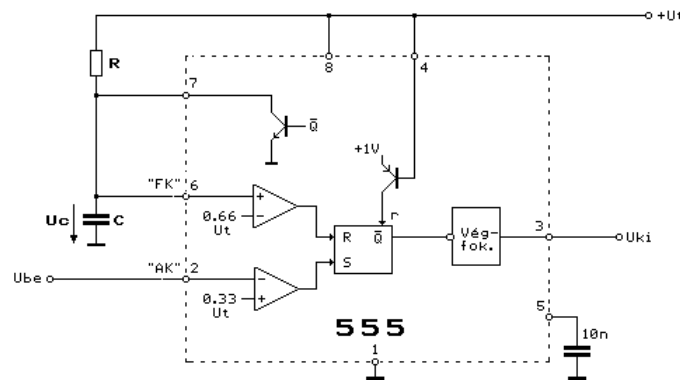
Cél-IC ellenére széles körű felhasználásnak örvend. Belső felépítése a 4-14. ábrán látható. Az IC lelke egy külön törlőbemenettel rendelkező RS bistabil, amelyet két komparátor hajt meg. Az IC-ben helyet kapott továbbá: egy ($5k\Omega$ -os ellenállásokból álló) feszültségosztó, mely a komparátorok számára állít elő $1/3 U_t$ és $2/3 U_t$ értékű referenciafeszültséget (ezen feszültségek értékei szükség esetén kívülről kismértékben módosíthatók a kontroll bemenet segítségével), egy végfokozat, amely maximálisan 200 mA-ig terhelhető, valamint egy kisütő tranzisztor, amely rendszerint egy külső kapacitást szokott a megfelelő pillanatban rövidre zárni.

4-14. ábra

A 4-14. ábra diagramján nyomon követhető a bistabil, a kisütés, valamint az IC kimenet értékei különböző "FK" és "AK" bemenő feszültségek esetén. (A bistabil r törlő bemenetének természetesen elsőbbsége van az R és S bemenetekkel szemben. +0.4 V alatti feszültség szintet adva az r bemenetre, Q=0 lesz függetlenül attól, hogy az R és S illetve az "FK" és "AK" milyen értékű.)

A következő 4-15. ábra az 555-ös IC **monostabilként** történő felhasználását mutatja be. Az így kapott monostabil negatív élre billenő.

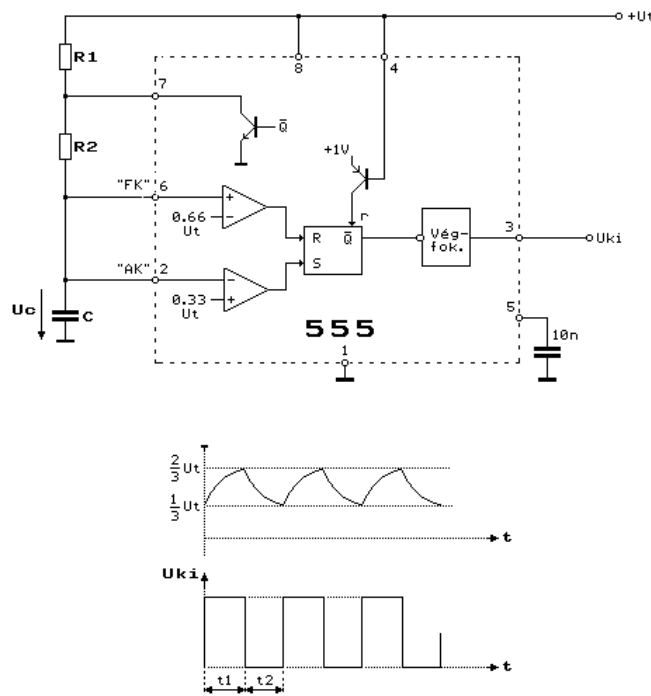

4-15. ábra

Alapállapotban (ez a stabil állapot) $U_{be} = +U_t \Rightarrow S = 0; U_C = 0; R = 0$; a bistabil megőrzi előző állapotát $Q = 0; U_{ki} = \text{LOW}$; a kisütő tranzisztort vezet és továbbra is $U_C = 0$ állapotot biztosít. Ez az állapot korlátlan ideig fennmaradhat. Ha azonban $U_{be} < 1/3 U_t$ alá csökken, $S=1 \Rightarrow Q=1; U_{ki} = \text{HIGH}$; a kisütő tranzisztort lezár, a C kondenzátor R ellenálláson keresztül $+U_t$ felé töltődni kezd. Amikor U_C eléri $2/3 U_t$ -t, $\Rightarrow R=1$ (a helyes működéshez ekkor már $S=0$ azaz $U_{be} >$

$1/3 U_t$ kell legyen), $Q=0$; $U_{ki}=\text{LOW}$; kisütő tranzisztor vezet $U_C=0$, visszaáll az alapállapot. Az áramkör kimenetén megjelenő impulzus szélessége $T = 1.1 R C$ (amíg a C kondenzátor feszültsége nulláról $+ 2/3 U_t$ -ig növekszik). A monostabil akkor működik helyesen ha a **triggerimpulzus szélessége rövidebb mint az időzítés**.

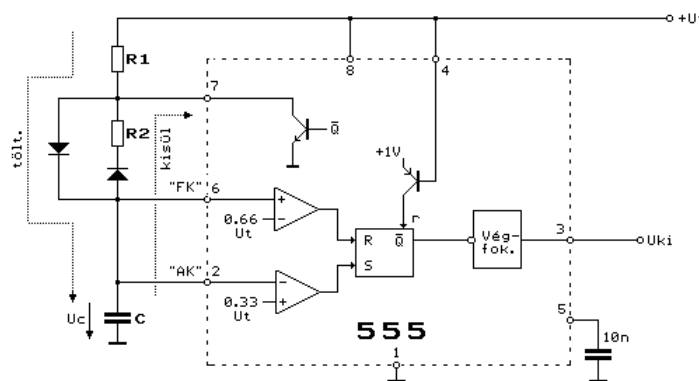
Az 555-ös típusú IC **astabilként** működik a 4-16. ábra szerinti elrendezésben. A C kondenzátor az R_1+R_2 ellenállásokon keresztül töltődik. Amikor $U_C > 2/3 U_t$ érték fölé emelkedne $R=1$; ($S=0$) lesz, $\Rightarrow Q=0$ ($U_{ki} = \text{LOW}$), a kisütő tranzisztor vezet, a C kondenzátor R_2 ellenálláson keresztül kezd kisülni. Amikor $U_C < 1/3 U_t$ érték alá csökkenne $S=0$ ($R=1$) lesz, $Q=1$, $U_{ki} = \text{HIGH}$, a kisütő tranzisztor lezár, a C kondenzátor ismét töltődni kezd R_1+R_2 ellenállásokon keresztül és a folyamat ismétlődik előről. $t_1 = (R_1+R_2) C \ln 2$ és $t_2 = R_2 C \ln 2$.

4-16. ábra

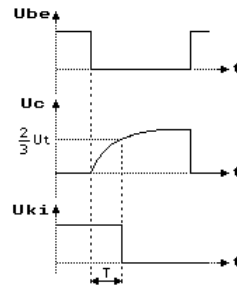
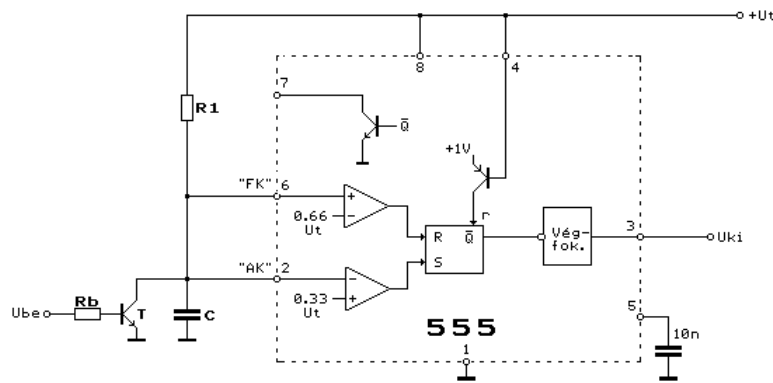
Ebben az elrendezésben csak olyan négyszögjel generálható, amelynél $t_1 > t_2$.

Ez a hátrány kiküszöbölhető, ha két dióda segítségével külön választják a töltő és kisütő áramkört, amint azt a 4-17. ábra mutatja.

4-17. ábra

Az 555-ös IC újabb felhasználási körét mutatja a 4-18. ábra. Ez egy úgynevezett időzítő áramkör, amelynél — ellentétben a monostabilal — a triggerimpulzus megjelenésekor a kimenet állapota nem változik. Ebben a pillanatban azonban beindul az időzítés, amelynek letelte után LOW szintre csökken a kimenet.

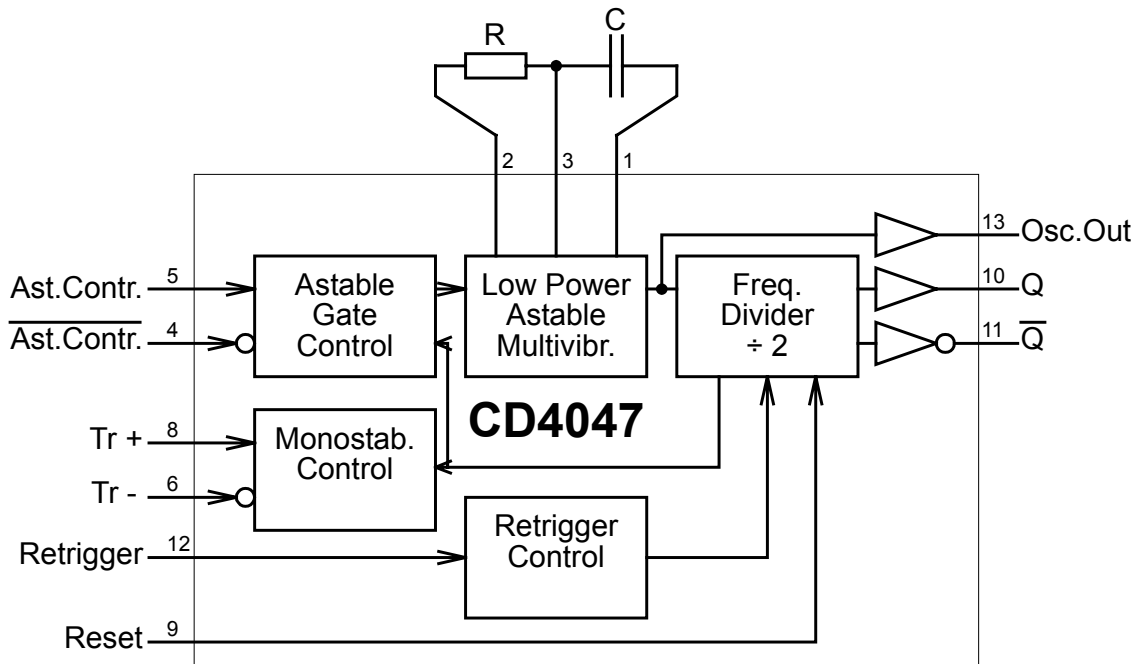
4-18. ábra

Ebben a kapcsolásban az 555-ös Schmitt-triggerként működik $1/3 U_t$ és $2/3 U_t$ küszöbszintekkel. Alapállapotban $U_{be} = \text{HIGH}$, T tranzisztor vezet, C kondenzátor kisütve, $U_C=0$, $R=0$; $S=1$; $\Rightarrow Q=1 \Rightarrow U_{ki}=\text{HIGH}$. Az időzítés beindítható ha U_{be} LOW szintre csökken, a T tranzisztor lezár, C kondenzátor az R_1 ellenálláson keresztül $+U_t$ felé töltődni kezd. $Q=1$ és $U_{ki} = \text{HIGH}$ marad továbbra is, egészen addig amíg $U_C > 2/3 U_t$ fölé nem lép. Ekkor $R=0 \Rightarrow Q=0 \Rightarrow U_{ki}=\text{LOW}$ lesz. A helyes működéshez az szükséges, hogy a bemenő feszültség U_{be} hosszabb ideig tartózkodjon LOW szinten mint az időzítés ($T = 1.1 R C$).

- **4047-es CMOS IC ismertetése**

Az IC mind astabil, mind pedig monostabil üzemmódban használható. Az integrált áramkör „lelke” a „Low Power Astable Multivibr.”-el jelzett blokk, amely egy (nagy pontosságú, 10kHz-ig $\pm 0.5\%$) szimmetrikus négyszögjelet előállító, kapuzható astabil multivibrátor, periódus idejét az 1, 2, 3-as lábakra csatlakoztatott külső R, C elemek határozzák meg. Az astabil kimenőjele közvetlenül (13-as lábon), vagy „egy frekvencia felező” (pontosabban impulzus-szélesség kétszerező) után érhető el (Q és $\bar{Q}$ 10, 11-es lábak).

4.19 ábra

-astabil üzemmódok:

-szabadonfutó:

U_{T-re}: ast, $\overline{\text{ast}}$, Tr $^-$,**földre**: Tr $^+$, rTr, Res,

bemenet: nincs,

kimenet: Osc ($T_0=2.2 RC$), Q, $\overline{Q}$ ($T_0=4.4 RC$).

-logikai „1-el” kapuzott:

U_{T-re}: $\overline{\text{ast}}$, Tr $^-$,**földre**: Tr $^+$, rTr, Res,

bemenet: ast,

kimenet: Osc ($T_0=2.2 RC$), Q, $\overline{Q}$ ($T_0=4.4 RC$).

-logikai „0-val” kapuzott:

U_{T-re}: Tr $^-$,**földre**: ast, Tr $^+$, rTr, Res,bemenet: $\overline{\text{ast}}$,kimenet: Osc ($T_0=2.2 RC$), Q, $\overline{Q}$ ($T_0=4.4 RC$).**megj.:** csak a Q, $\overline{Q}$ kimeneteken garantált az 50% -os kitöltési tényező, Osc-on nem.**-monostabil üzemmódok:**

-felfutó élvezérelt:

U_{T-re}: $\overline{\text{ast}}$,**földre**: ast, Tr $^-$, rTr, Res,bemenet: Tr $^+$,kimenet: Q, $\overline{Q}$ ($\tau=2.48 RC$).

-lefutó élvezérelt:

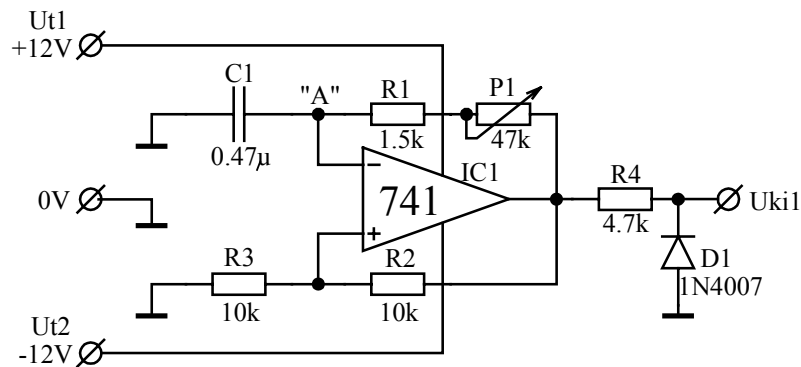
U_{T-re}: $\overline{\text{ast}}$, Tr $^+$,**földre**: ast, rTr, Res,bemenet: Tr $^-$,kimenet: Q, $\overline{Q}$ ($\tau=2.48 RC$).

-retriggerelhető, felfutó élvezérelt:

U_{T-re}: $\overline{\text{ast}}$,**földre**: ast, Tr $^-$, Res,bemenet: Tr $^+$, rTr,kimenet: Q, $\overline{Q}$ ($\tau=2.48 RC$).**megj.:** a triggerjel hosszára teljesen immunis az áramkör, csak az illető elrendezés szerinti fel/lefutó él számít.

A mérendő áramkörök

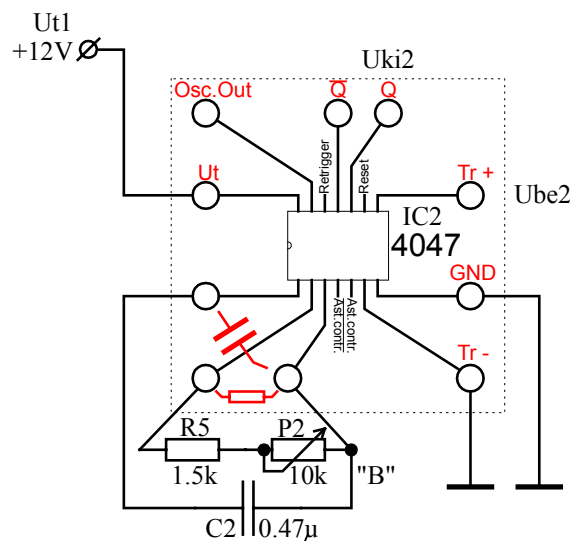
1° **Műveleti erősítővel megvalósított astabil multivibrátor:** vizsgálandó jelalakok U_A és U_{ki1} .

4.20 ábra

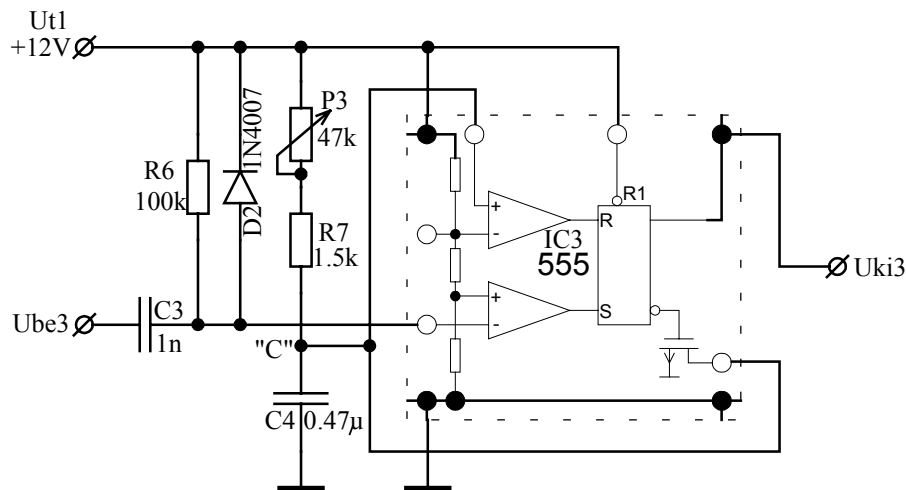
2° **4047-es IC-vel megvalósított, felfutó élvezérelt monostabil multivibrátor.** Mivel ilyen alkatrész nem található a szabványos Leybold „dobozok” között, ezért egy általános „foglat-dobozba” lett az IC behelyezve. A dobozon belül kötöttük be: **U_{r-re}**: ast, és **földre**: ast, rTr, Res kivezetéseket a hallgató által megvalósítandó összekötések minimalizálása céljából (igaz ugyan, hogy így csak monostabilként használható).

Felfutó élvezérelt monostabilként használható az ábrán látható módon, lefutó élvezérelként, ha $Tr+ = Ut$ és $Tr- =$ bemenet. Vizsgálandó jelalakok U_B és U_{ki2} .

4.21 ábra

3° **555-ös timerrel megvalósított monostabil multivibrátor.** Mivel az áramkör érzékeny a triggerjel hosszára ([lásd 4.15 ábránál leírtakat](#)), ezért alkalmaztunk az U_{be3} és az IC bemenete között egy kvázidifferenciáló áramkört (1nF, 100kΩ). Nagyobb időállandó esetén a tényleges triggerjel szélessége nő, kisebb időállandónál amplitudóban „nem bukik” $\frac{1}{3}U_t$ alá, és ezáltal nem triggerelődik az 555-ös. Vizsgálandó jelalakok U_C és U_{ki3} .

4.22 ábra

Elvégzendő feladatok:

- 1.) Építse meg a fenti 4.20, 4.21, 4.22 ábrákon látható áramköröket a Leybold alaplapján lehetőleg úgy, hogy a három egység minél jobban elkülönüljön!
Kösse össze őket a következőképpen:
  - az astabil kimenete U_{ki1} hajtsa meg a 4047-es monostabil felfutó élvezérelt triggerbemenetét U_{be2} ,
  - a 4047-es Q kimenete U_{ki2} pedig az 555 monostabil lefutó élvezérelt U_{be3} bemenetét.
 Ezáltal egy olyan eszközt kapunk, amely a laboratóriumi impulzusgenerátor „tan-változatának” tekinthető. U_{ki1} a generátor szinkron kimenete, míg U_{ki3} a jel kimenet. Ha U_{ki3} -at tekintjük U_{ki1} -hez képest, akkor azt tapasztaljuk, hogy P_1 segítségével a generátor periódusideje, P_2 segítségével U_{ki3} késése (U_{ki1} -hez képest), míg P_3 -al U_{ki3} kitöltési tényezője állítható (épp, mint az impulzusgenerátor esetén!). Az összeállítás után, még egyszer ellenőrizze a kapcsolás helyességét, majd kapcsolja be a tápfeszültséget! Oszilloszkópon jelenítse meg az egyes mérőpontok (U_A , U_{ki1} , U_B , U_{ki2} , U_C , U_{ki3}) idődiagramjait! A potméter értékek állításával figyelje ezek hatásait!
- 2.) Kérjen a gyakorlatvezetőtől potméter-állásokat! Ezek figyelembe vételével állítsa (Ohmmérő segítségével, tápfeszültség lekapcsolva, potencióméterek kiemelve az áramkörből !) P_1 , P_2 , P_3 -at az előbbi értékekre!
- 3.) Számolja ki elméletileg az egyes időzítéseket a fenti potméterértékek figyelembevételével!
- 4.) Helyezze vissza a potenciómétereket, kapcsolja vissza a tápfeszültséget, majd oszcilloszkóp segítségével nézze meg és rajzolja le **fázishelyesen** U_A , U_{ki1} , U_B , U_{ki2} , U_C , U_{ki3} idődiagramokat!
- 5.) Vesse össze az elméletileg számolt és a gyakorlatilag megmért (oszcillogramokról leolvasott) időzítéseket!
- 6.) Mérje meg az impulzusgenerátor műszaki jellemzőit:
  - periódusidő T_{min} , T_{max} ,
  - impulzus késleltetés t_{min} , t_{max} ,
  - kitöltési tényező γ_{min} , γ_{max} .
- 7.) Írja le a D_1 , D_2 diódák szerepét!